

Nr 356.

Av herr **Mogård m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 86, angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor.*

Med 1927 års beslut i frågan om det högre skolväsendets organisation åsyftades bl. a. att underlätta tillträdet till läroverk även för landsbygdens och de smärre samhällenas ungdom samt att förbättra möjligheterna för flickorna att erhålla högre skolundervisning. Som en följd av nämnda riksdagsbeslut har till årets riksdag överlämnats en proposition, vari föreslås upprättandet av högre flickläroverk i vissa städer, bl. a. i Karlstad.

Visst torde också vara, att Värmland ifråga om möjligheterna till gymnasieutbildning är synnerligen missgynnad. På en befolkning av icke mindre är 292,000 människor gives i nämnda vidsträckta provins endast ett gymnasium, medan exempelvis i Skåne ett gymnasium kommer på 81,500 invånare och Gävleborgs län med dess 271,000 invånare har tre gymnasier därav två statliga. Olägenheterna av denna brist ha känts synnerligen tryckande av den del av befolkningen, som bott mera avlägset från Karlstad och därigenom nödgats att med stora kostnader, som stundom blivit oöverstigliga hinder för fortsatta studier, inackordera skolungdomen å främmande ort och långt från hemmet. Att ytterligare ett gymnasium nu avses skola komma Värmland till del, torde också hälsas med glädje av provinsens befolkning.

Däremot lära meningarna vara mycket delade ifråga om lämpligheten att förlägga båda dessa högre läroanstalter å en plats, nämligen Karlstad. Det huvudsakliga av de olägenheter, som hittills försvårat tillträdet till högre läroverk, består alltså, även om ett särskilt gymnasium för flickor upprättas. Fattiga och mindre bemedlade föräldrar å den värmländska landsbygden samt i samhällena med undantag av Karlstad beredas genom den föreslagna anordningen ingen lättnad, vilket återigen skulle ernås, därest ett nytt gymnasium upprättades i en annan del av den stora provinsen. Det resultat, som åsyftas med både 1927 års skolreform och med planen i årets proposition för beredande av ökade möjligheter till läroverksutbildning för flickor, kunde tvivelsutan bättre nås genom att det högre allmänna läroverket i Karlstad, såsom nu provisoriskt anordnats, varaktigt gjordes till samgymnasium, och att ett nytt samgymnasium upprättades å annan ort. Redan år 1927 gjordes sålunda i riksdagen uttalanden om lämpligheten att i Kristinehamn upprätta ett statligt gymnasium. Och skolöverstyrelsen anför, såsom av propositionen framgår, att ett gymnasium i Kristinehamn är behöfligt och kunde bli av mycket stor betydelse för hela östra Värmland och angränsande delar av Närke. Till denna ståndpunkt ställer sig icke heller departementschefen avvisande. Undertecknade kunna dock icke ansluta sig

Bihang till riksdagens protokoll 1929. I saml. 69 häft. (Nr 356—364.)

till den av skolöverstyrelsen ifrågasatta anordningen att oavsett tillkomsten av ett högre flickläroverk i Karlstad ett högre samläroverk bör komma till stånd i Kristinehamn. Nödig hänsyn till sparsamhet med det allmännas medel synes betinga, att det först prövas, huruvida två samläroverk — i Karlstad och Kristinehamn — befinnas tillräckliga för behovet, och att därefter frågan dryftas, huruvida ett särskilt flickläroverk behöver organiseras i Karlstad.

Det har nämligen visat sig, att tillströmningen av elever till gymnasiet i Karlstad oavbrutet minskats, oaktat detsamma under senare år öppnats även för flickor. Minskningen framgår tydligt av siffrorna för elevantalet vid nämnda gymnasium under de senaste åren:

höstterminen 1924	277	elever	vid	gymnasiet	i	Karlstad,
»	1925	260	»	»	»	»
»	1926	240	»	»	»	»
»	1927	202	»	»	»	»
»	1928	189	»	»	»	»

Härtill bör så läggas, att genom 1927 års riksdagsbeslut skall i Karlstad från och med hösten 1929 upprättas en ny, treårig gymnasielinje. Det vill sålunda förefalla, som om detta läroverk med den lättnad, som uppstode genom upprättandet av ett samgymnasium i Kristinehamn, skulle vara i stånd att mottaga det elevtillskott, som avsetts skola gå till ett särskilt gymnasium för flickor.

Det är också att märka, att under det procentuella minskningen i hela lärjungeantalet vid karlstadsgymnasiet under den senaste femårsperioden utgjort 31 %, har den procentuella andelen i dess lärjungeantal från det område, som kan anses komma att rekrytera ett samgymnasium i Kristinehamn, ökats med 50 %. Härvid bör också tagas i betraktande förefintligheten av ett stort, latent behov av undervisningsmöjligheter i de till Kristinehamn angränsande trakterna av Värmland, Bergslagen och Närke. En rad av uttalanden från kyrkostämmor i dessa landsdelar vittnar härom. Genom järnvägs- och bussförbindelser, av vilka de sistnämnda under senare år i hög grad utvecklas i dessa trakter, blir det sålunda genom upprättandet av ett samgymnasium i Kristinehamn möjligt för exempelvis befolkningen i Karlskoga folkrika bergslag att få behålla den studerande ungdomen i hemmet utan att därför behöva giva avkall på dess gymnasieutbildning. Förhållandet torde i stor utsträckning bli detsamma för orterna kring järnvägslinjen till Laxå och för trakterna mellan å ena sidan Kristinehamn och å den andra Filipstad och Gullspång.

Varken Karlstad eller Kristinehamn har upprätthållit något kommunalt gymnasium. Den sistnämnda staden har också förbundit sig att i den händelse ett gymnasium skulle komma till stånd i Kristinehamn tillhandahålla behövliga undervisningslokaler ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor. Redan den 18 juli 1928 överlämnades stadsfullmäktiges beslut ifråga om dessa åtaganden till skolöverstyrelsen. Staden är alltså villig att i likhet med Karlstad bära sin andel i kostnaderna för ett nytt gymnasium.

Med stöd av det ovan anförda hemställes därför,

att riksdagen i avseende till Kungl. Maj:t proposition nr 86 angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor ville besluta avslå förslaget om upprättandet från och med den 1 juli 1931 av ett högre allmänt läroverk för flickor i Karlstad,

och att riksdagen i stället för upprättandet av nämnda läroverk beslutar inrätta ett samgymnasium i Kristinehamn samt förvandla gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Karlstad till ett samgymnasium för att på så sätt tillgodose behovet av ökade möjligheter till gymnasieundervisning för flickor i Värmland.

Stockholm den 19 februari 1929.

Bertil Mogård.

Herman Norling.

Carl Ros.

Anders Anderson
i Råstock.

Edv. Uddenberg.
